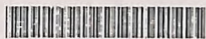

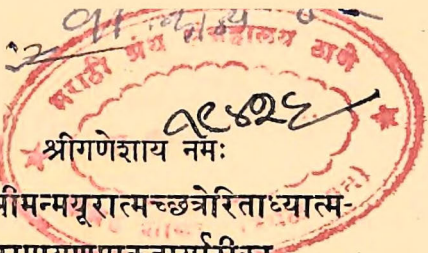
ग्रं. सं. ठाणे

०५/०५
४८

REFBK-0019426

REFBK-0019426

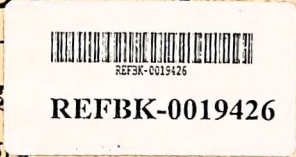

श्रीगणेशाय नमः

अथ श्रीमन्मयूरात्मच्छत्रेरिताध्यात्म-
रामायणप्राकृतार्याटीका.

श्रीरामचंद्राय नमः

अथ सुंदरकांड ५.

श्रीमह

REFBK-0019426

✓ शतयोजनायतजल

लिलंघयिषु मारुती अजी डोले ।

हर्षे ध्याउन आत्मा-

राम परम चित्ति वाक्य हें बोले ॥ १ ॥

सत्वर मातें जात्या

वानर वर तुह्निं सर्व बा पाहा ।

केवळ अमोघ राम-

त्यक्त महाबाणसा च बापा हा ॥ २ ॥

श्रीरामचंद्रपत्नी

आज च मी जनकनंदिनी पाहें ।

लहें राघवदर्शन
मि कृतार्थ कृतार्थ मी पुन्हा आहे ॥ ३ ॥

प्राणप्रयाणसमयीं

यन्नामस्मरण करुन जन भावें ।

केवळ अपार तरुनी

भवसागर शीघ्र तत्पदा पावे ॥ ४ ॥

मि तदंगांगुलिमुद्रिक

पुनरपि तद्भूत साच बा पाहा ।

त्यातें हृदयीं ध्याउन

अल्पजलधि लंघितों च बापा हा ॥ ५ ॥

आयतवालधि ऐसें

बोलुन हनुमंत बाहुंतें पसरी ।

आकुंचितचरणद्वय

आणि ऋजुग्रीव ऊर्ध्वदृष्टि हरी ॥ ६ ॥

तो दक्षिणाभिमुख हो

अनिलपराक्रम कपी उडे तूर्ण ।

अवलोकित्ती त्यातें

आकाशांतून देव संपूर्ण ॥ ७ ॥

पाहुन अनिलसुतातें
विस्मित हो चित्त सर्व देवांचें ।
वदते जाले सत्वर
तत्सत्वपरीक्षणार्थं ते वाचे ॥ ८ ॥

वानर वायुपराक्रम
वीर महासत्व जाय बापा हा ।
लंकाप्रवेश करण्या
शक्त न वा सत्व काय बा पाहा ॥ ९ ॥

इति वदुनी नागांची
माता सुरसाभिधा जि हो सुदती ।
कौतूहलयुत वाचे
तिजला हो सर्व देव ते वदती ॥ १० ॥

जाऊन वानरेंद्रा
त्वां किंचिद्विघ्न त्या करावें गे ।
यावें जाणुन त्याच्या
बुद्धिवलामाजि हो पुन्हा वेगें ॥ ११ ॥
एवं परिसुन जाई
ती हनुमद्विघ्नकारणें डोले ।

मार्गा आडवुनि पुढें

राहुन उभि वानराप्रती बोले ॥ १२ ॥

येई महामते मम

वदनीं कर तूं प्रवेश लवलाहें ।

हा भक्ष देवकल्पित

आजि क्षुत्पीडितेस मज लाहे ॥ १३ ॥

हनुमंत वदे तीतें

आज्ञा रामाचि घेउनी माते ।

पाहायातें जानकि

जातों मी सत्य नाडवीं मातें ॥ १४ ॥

रामा तत्कुशल कथुन

पुनरपि आगमन करुन सत्वर तें ।

वदनिं शिरेन नमस्ते

तव मातें देइं वाट सत्वरते ॥ १५ ॥

एवं परिसुन सुरसा

क्षुधितास्म्यहमिति पुन्हा तया बोले ।

जा शिरुन वक्रिं मम तुस

न तरी भक्षिन असें ह्यणुन डोले ॥ १६ ॥

परिसुन हनुमंत वेदे
 गे शीघ्र विदार आपुलें वदन ।
 जातों शिरुन वदनिं तव
 हरि आत्माराम हो यशःसदन ॥ १७ ॥
 इति वदुन योजनायत
 देह पुढें होउनी उभा राहे ।
 मुख पंचयोजन करी
 ती धरि तो द्विगुणरूप लवलाहें ॥ १८ ॥
 तेव्हां विंशतियोजन
 सुरसा करि शीघ्र आपुलें वदन ।
 त्रिंशद्योजनसंमित
 वपु करि कपि जो सुकीर्तिचें सदन ॥ १९ ॥
 तेव्हां सुरसा आनन
 पंचाशद्योजनायत लवकरी ।
 अंगुष्ठसंनिभवपू
 वेगें हनुमान् बली यशस्वि करी ॥ २० ॥
 वदनिं शिरुन ये पुनरपि
 बाहेरी पुरवि शीघ्र हेतूतें ।

बोले तव वदनिं शिरुन
आलों हो देवि नमन हैं तूतें ॥ २१ ॥

एवं पाहुन बोले

हनुमंता देवि दे विरे धीर ।

बुद्धिमतांवर साधय

कार्यं रामस्य गच्छ रे वीर ॥ २२ ॥

पाठविती देव अजी

तवबलजिज्ञासु हरिवरा मातें ।

जा गा पाहुन सीते

पुनरपि तूं पाहशील रामातें ॥ २३ ॥

इति वदुन देवलोका

सुरसा जी नागमाय ती जाय ।

वायुसुत वायुमार्गे

पुनरपि जणु गरुड जाय खगराय ॥ २४ ॥

त्या पाहुन मैनाका

मणिकांचनपर्वता समुद्र वदे ।

तो जाय मारुतात्मज

जो देखुन मम मना समुद्रव दे ॥ २५ ॥

श्रीरामकार्यसिद्धी-

साठीं हो तत्सहाय कर वेगा ।

मी पूर्वि सगरवर्धित

सागर हो मज न हाय करवे गा ॥ २६ ॥

त्या सगराच्या वंशीं

जन्मे दाशरथिराम बा पाहा ।

साधायस महाकपि

जाय श्रीरामकार्य बापा हा ॥ २७ ॥

ऊठ जलांतुन वेगें

पळ तो तुजवरति का न सांग रतो ।

वदुनि तथेति निघे वरि

अचल सदानंदकंद सागर तो ॥ २८ ॥

नानामणिमयशृंगीं

अचल महोन्नत वरी नराकृतितें ।

मैनाक मी असें नग

कथि तो त्या वचन वानराकृतितें ॥ २९ ॥

त्वद्विश्रामार्थ मला

आज्ञा करि तो समुद्र घे लक्षीं ।

भक्षि अमृतकल्प फळें

निज आत्माराम मारुते रक्षीं ॥ ३० ॥

पळ विश्रांती येथें

वे मग जा कार्य साधिं देवांचें ।

इति परिसुन वायुतनय

शीघ्र हनूमंत जी वदे वाचे ॥ ३१ ॥

मी जाइं रामकार्या-

साठिं कसें मजसिं तें सुचे जाणें ।

खाणें अथवा केवीं

विश्रांति त्वरित मज रुचे जाणें ॥ ३२ ॥

इति बोलून कराग्रें

स्पर्शुन त्या पर्वताचिया शिखरा ।

जाय हरीस कळवळे

आत्मारामप्रभू तयाशिं खरा ॥ ३३ ॥

किंचिद्दूरगतकपि-

च्छाया छायाग्रह ग्रहण करि ते ।

परि तें हरिमायेचें

कौतुक न दुजें गमे ग्रहण हरितें ॥ ३४ ॥

नित्य जलामध्ये ती
 जीचें हो नाम सिंहिका राही ।
 जे खगगामिच्छाया
 ओढुन आक्रमुन भक्षि घोरा ही ॥ ३५ ॥
 तंव तद्रूहीत हनुमान्
 थोर महावीर काळजी वाही ।
 मम वेगरोधन वदे
 कोण करी विघ्न काळ जीवा ही ॥ ३६ ॥
 न दिसे कोणिहि येथें
 मन्मानस मानि विस्मयाला हें ।
 एवं चिन्ता हनुमान्
 करुनि अधोदृष्टि सारि लवलाहें ॥ ३७ ॥
 तंव तेथ महाकाया
 घोरा पाहून सिंहिका हाणी ।
 तीस पर्दां सलिलिं पडुन
 रोषें कपिची विचित्र काहाणी ॥ ३८ ॥
 पुनरपि उड्डाण करुन
 वातात्मज दक्षिणाभिमुख जाय ।

तंव पाहि जलधिदक्षिण-
कूल विविधविमृगयुक्त कपिराय ॥ ३९ ॥
तेथून मारुतात्मज
पाहे नगर त्रिकूटगिरिशिखरीं ।
परिखांहिं प्राकारीं
युत चिंता प्राप्त हो तयाशि खरी ॥ ४० ॥
केविं शिरूं आंत वदे
हे रावणपालिता असे लंका ।
इति वदुन शिरे रात्रौ
द्वारुं धरुन सूक्ष्मतनु न घे शंका ॥ ४१ ॥
तेथें राक्षसिरूपिणि
साक्षाळंकापुरी उभी राही ।
पाही कपिला शिरतां
लंका भे दावि तर्जि धीरा ही ॥ ४२ ॥
वानररूप कवण मज
लंकिनिस अनादरून वद हे तूं ।
इच्छिसि काय कराया
रात्रिं शिरुन चोरसाच वद हेतू ॥ ४३ ॥

इति बोलुन या पादें
 ताम्राक्षि चढून हाणि कोपा जी ।
 तिस वाममुष्टिनें तो
 हाणी रगडून पाणि हो पाजी ॥ ४४ ॥

तंव ती भूमिवर पडे
 रक्त वमुन उठुन त्या वदे वाचा ।

हनुमंत महाबल जो
 हरि आत्माराम भक्त देवाचा ॥ ४५ ॥

हे हनुमन् भद्रं ते
 गच्छ त्वमनघ जिता त्वया लंका ।
 ब्रह्मा पूर्वि कथी मज
 कथितें मी परिस तूं त्यजीं शंका ॥ ४६ ॥

अष्टाविंशतिपर्ययिं
 सीतेसहित हरण्यास भूभार ।
 त्रेतायुगिं नारायण
 अव्यय दाशरथि धरिल अवतार ॥ ४७ ॥

राघव महावनातें
 करिल गमन तो सबांधव सभार्य ।

तेथ महामाया जी

सीता ती हरिल रावण अनार्य ॥ ४८ ॥

पश्चात् सुग्रीवाचें

होइल रामाशिं सख्य तें ध्वन्या ।

सुग्रीव वानरांतें

धाडिल पाहावया जनककन्या ॥ ४९ ॥

(तें एक तवांतिकिं गे

लंके वानर बलाढ्य येईल ।

त्वद्गर्त्सित तोहि तुला

मुष्टीनें वीर मार देईल ॥ ९० ॥

अनघे तूं होशील

व्यथितो तेंत्ताडिता यदा लंके ।

निःशंक रावणाचा

अंत च होइल तदैव निःपंके ॥ ९१ ॥

तस्मात् त्वयानघ जितं

सर्वं चापि त्वया जिता लंका ।

शंका सोडीं आत्मा-

रामा गा मीहि आजि निःपंका ॥ ९२ ॥

क्रीडाकानन उत्तम
दशवदनांतःपुरांत रे आहे ।
तेथें अशोकवनिका
दिव्यामितवृक्षसंकुला पाहें ॥ ९३ ॥
तन्मध्यं मध्यग असे
एक महावृक्ष शिशपानांवे ।
तैं राक्षसीसुरक्षित
जानकि आहे मद्दुक्त मानांवे ॥ ९४ ॥
पाहूनियां च वेगें
जाउनियां राघवा सकळ कळवीं ।
पळवीं चिंता आळविं
आत्मारामप्रभूस कळवळवीं ॥ ९५ ॥
धन्या मी रामस्मृति
भवपाशविमोचनी हि मजला हो ।
राहो दाशरथि मनीं
दुर्लभतद्भक्तसंग मज लाहो ॥ ९६ ॥
जनकात्मजादशानन-
वामाक्षिभुज स्फुरे जलधि जेव्हां ।

(१४)

मारुति लंघि अतीन्द्रिय-

राघवदक्षांग तीव्र तें तेव्हां ॥ ९७ ॥

इति श्रीमद्दध्यात्मरामायणे उमामहेश्वरसंवादे सुंदरकांडटी-

कायामात्मकृतायां प्रथमः सर्गः ॥ १ ॥

REFBK-0019426

REFBK-0019426

श्रीमहादेव उवाच.

तेव्हां तेथुन कपिवर
त्या लंके परमशोभने सटके ।
भटके सूक्ष्मतनु धरुन
रात्रौ पुरिं चहुंकडे न हो अटके ॥ १ ॥
प्रविशे सीतान्वेषण-
कार्यार्थि नृपालयांत लवलाहें ।
पाहे प्रदेशि सर्वा
कारण हनुमंत मानि नवला हें ॥ २ ॥
देखे न जानकी तंव
लंकावचन स्मरोन कपिराय ।
जाई अशोकवनिके
जीचें सौंदर्य सांगवे काय ॥ ३ ॥
सुरपादपसंबाधा
मणिमयसोपानवापिका शोभे ।
स्वर्णप्रासादयुता
नानामृगपक्षि जें चरति लोभें ॥ ४ ॥

१६

(१६)

बहुफलभारानघ्रा

वृक्षांहि वृता अशोकवनिका ही ।

पाही हरि तच्छोभा

वरि आत्माराम तो कयनिं कांहीं ॥ ९ ॥

प्रतिवृक्ष मरुत्सुत तो

शोधी जनकात्मजेस तंव पाहे ।

चैत्यप्रासाद मणि

स्तंभशतान्वित सुविस्मया लाहे ॥ ६ ॥

किंचित् दूर विलोकी

जाउनियां देउनी पुन्हा लक्ष ।

अत्यंत निबिडपत्रक

देखे हनुमंत शिशपावृक्ष ॥ ७ ॥

जो होय अदृष्टातप

आकीर्ण स्वर्णवर्णविहगम तो ।

रमतो आत्मारामीं

हरि जो पाहून सन्मना गमतो ॥ ८ ॥

तन्मूलिं जनकनंदिनि

राक्षसिमध्यस्थिता सती लोभें ।